

Jaunieši savā kultūras grozā saliek visvairāk

leva Vilmane, "Saldus Zeme"

Šomēnes Kurzemes laikraksti interesējušies par jauniešu un kultūras sasaisti. Pirms aplūkojam valsts apjomīgāko kultūrizglītības programmu "Latvijas skolas soma" un paraugāmius uz jauniešiem, kuri kultūru rada, pārļausm jaunākā Kultūras aktivitātes barometra secinājumus.

Kopš 2018. gada eksperti no Latvijas Kultūras akadēmijas un pētījumu centra SKDS ik pēc diviem gadiem Kultūras ministrijas uzdevumā noskaidro, cik aktīvi dažādas iedzīvotāju grupas veido savu kultūras grozu un kāda ir interese pašām to piepildīt. Motivācija pētniekus interesē tāpēc, ka piedāvājums ir nepieredzēti daudzveidīgs, turklāt samērā netraucēti saņemams – lokāli un globāli kultūras notikumi iespējami mājās un sabiedriskās vietās, baudāmi vienatnē vai kolektīvi.

Līdz šim publicēti trīs Kultūras aktivitātes barometri, pēdējais – 2022. gadā. Autoru kolektīvs brīdina, ka dati iegūti no 2021. gada oktobra līdz 2022. gada oktobrim – laikā, kad kovidā dēļ drastiski ierobežoja sabiedrisko dzīvi. Pētnieki uzsver, ka rādītāji drīzāk raksturo maksimālo pandēmijas ietekmi uz kultūras aktivitāti, jaunie ieradumi un tendences būs jāmeklē nākamajos mērījumos.

Pēdējais barometrs tomēr saziņmējis vairākas tendences, jo pētnieki tika dziļāk par pandēmijas postāžu. Jau 2018. gadā barometrs norādīja, ka Latvijā kopējā kultūras auditorija samazinās straujāk nekā iedzīvotāju skaits valstī. Pirms pandēmijas rēķinājās, ka ir 8% iedzīvotāju, kas gada laikā nebija apmeklējuši nevienu kultūras pasākumu, pandēmijas sākumposmā viņu bija divreiz vairāk, bet 2022. gadā – jau 34%. Tātad trešdaļa iedzīvotāju vecumā no 15 līdz 75 gadiem ir vienaldzīgi pret kultūras norisēm un izpausmēm, ar tām ne-saista ne savu brīvo laiku, ne personības izaugsmi. Vietā piebilst, ka šādu tendenci visā Eiropas Savienībā fiksējuši statistikas analītiķi no "Eurostat" – no 2015. līdz 2022. gadam kultūras auditorija sarukusi par desmito daļu. Mūsu pētnieki saskatījuši pazīmes, ka interesentu skaits jau drīzumā pie-augs, taču pasākumu apmeklēšanas regularitāte un biežums saglabāsies zems un vidējs, nepārsniedzot vidēji piecas reizes gadā.

Kultūras aktivitātes barometrs pieprasījumu pēc kultūras izpētija,

ņemot vērā vairākus demogrāfiskos kritērijus, arī vecumu. Visi līdzšinējie barometri jauniešus nosaukuši par kultūrā visrosīgāko grupu. Blakus attēlā redzams, ka 2021. un 2022. gadā 78% jauniešu apmeklējuši pasākumu savā pilsētā vai pagastā, tikmēr valsts kopējais rādītājs ir 64%. Kopš 2018. gada jaunieši ir vispārstāvētākā vecuma grupa amatiermākslā, individuālajās kultūras norisēs un digitālajā vidē.

Notikumi tiešsaistē ir sevišķi populāri, tādēļ Kultūras aktivitātes barometrs precīzē, pēc kā pieprasījums ir vislielākais. Vismaz puse jauniešu skatās ārzemju un latviešu filmas un klausās mūziku, lielā cīņā arī koncertu translācijas, kultūras raidījumi un publikācijas, jaunumi nozares iestāžu un uzņēmumu sociālajās platformās. Niecīga interese ir par virtuālām izstādēm un kolekcijām, piekļuvi Latvijas arhīvu dokumentiem.

Divi pēdējie barometri rāda, ka skolēni un studenti vismaz patlaban vēlas distancēties no digitālās vides, jo kovidā pandēmija piespieda tajā būt pārāk bieži un ilgi. Internetā sarucis mūzikas klausītāju, izrāžu un izstāžu skatītāju skaits, vien e-grāmatu pieaudzis gados jaunu lasītāju loks.

Pētnieki jauniešiem jautāja, kas palielinātu viņu kultūras patēriņu. Respondenti uzskaitīja tos pašus iemeslus, kurus 2018. gadā: notikumi tuvāk dzīvesvietai, bezmaksas pasākumi, labāka pašu finansiālā situācija un vairāk brīva laika, jo daudziem liela mācību, darba vai treniņu slodze. Jaunieši biežāk nekā aptaujātie citās vecumu grupās iemīnējās par labu kompāniju. Vēl pētniekiem bija svarīgi noskaidrot, ko jaunieši domā par kopējo kultūras piedāvājumu valstī. Tas esot gana plašs, taču pārāk lokāls – pietrūkstot starptautiski pazīstamu mākslinieku klātbūtnes mūzikā, mākslā un teātrī. No jauniešu sacītā pētnieki secina: kultūrai veidojas "visēdāju" paaudze, un lielā mērā to veicinājusi "Latvijas skolas soma" un kultūras stundas skolā – jaunieši tiek iepazīstināti ar visām kultūras jomām un strāvojumiem.

Eiropas mērogā Latvijas jaunieši ir vidēji aktīvi kultūras patērētāji. Pēc "Eurostat" metodoloģijas izrēķināja, ka 2022. gadā vismaz trīs kultūras pasākumus apmeklēja 58% skolēnu un studentu. Rekordistes ir Luksemburga (89%), Nīderlande (87%) un Dānija (86%). Eiropas statistika rāda: jo vecāks cilvēks, jo lielāka distance starp viņu un kultūru; vien 20% pensionāru kultūrā ir pilnasinīgas dzīves elements. ■

KULTŪRAS PATĒRIŅŠ

Visi respondenti

Jaunieši
(15 — 30 gadi)

PATĒRIŅA ĢEOGRĀFIJA

64 %	Savā pagastā, pilsētā	78 %
30 %	Reģionā	44 %
30 %	Citā reģionā	41 %
5 %	Lietuvā un Igaunijā	9 %
6 %	Ārpus Baltijas valstīm	9 %

IESAISTE AMATIERMĀKSLĀ

4 %	Dziedu korī	8 %
3 %	Dejotu tautas deju kolektīvā	5 %
1 %	Dziedu vokālajā ansablī	2 %
1 %	Spēlēju amatiererteātrī	0,4 %
1 %	Esmu folkloras kolektīvā	0,4 %
1 %	Darbojos tautas lietišķās mākslas kolektīvā	0,4 %

POPULĀRĀKĀS NODARBES

29 %	Apmeklēju kultūrvēsturiskas vietas	37 %
26 %	Biju vietējā kultūras nama pasākumā	30 %
25 %	Apmeklēju populārās mūzikas koncertu	38 %
23 %	Apmeklēju muzeju	30 %
21 %	Apmeklēju bibliotēku	34 %
18 %	Biju kinoteātrī vai brīvdabas kino seansā	33 %
18 %	Noskatījos teātra izrādi	18 %
14 %	Biju amatiermākslas kolektīvu pasākumā	13 %
10 %	Biju mūzikas festivālā	22 %
9 %	Apmeklēju mākslas izstādi	11 %
7 %	Biju klasiskās, laikmetīgās mūzikas koncertā	7 %
5 %	Apmeklēju cirka izrādi	8 %
2 %	Apmeklēju "stand-up" izrādi	6 %

KULTŪRA VAĻASBRĪŽOS

54 %	Tiešsaistē klausos mūziku	76 %
55 %	Tiešsaistē skatos ārzemju filmas	69 %
45 %	Tiešsaistē skatos Latvijas filmas	53 %
33 %	Tiešsaistē lasu kultūras blogus un rakstus	42 %
29 %	Lasu grāmatas	33 %
13 %	Nodarbojos ar amatniecību, rokdarbiem	12 %
9 %	Fotografēju un filmēju	16 %
4 %	Radoši strādāju ar datoru (radu dizainu u.c.)	10 %
3 %	Gleznoju un zīmēju	8 %
3 %	Spēlēju mūzikas instrumentu	6 %
1 %	Rakstu dzeju un stāstus	4 %
0,5 %	Esmu mūsdienu deju kolektīvā	1 %
0,3 %	Esmu dīdžejs vai radu mūziku datorā	0,4 %
0,2 %	Esmu mūzikas grupā	0,4 %

Atslēga ir godīgums

✂ Linda Kilevica, "Kurzemes Vārds"

Ieradums uztvert kultūru kā dzīves neatņemamu sastāvdaļu veidojas bērnībā, kad mazais kāri tver visu, ko piedāvā vēl neiepazītā pasaule. Taču dažādu apstākļu dēļ jaunais cilvēks var paiet garām mākslas brīnumam. "Esmu ilggadēja braukātāja pa skolām un zinu, ka ir ļoti daudz jauniešu, kuri nekad nav bijuši teātri," saka Cēsu Mazā teātra dibinātāja Ilze Liepa. "Tāpat vecāki nekad viņus nav tur aizveduši." Programma "Latvijas skolas soma" ievieš teātri tieši klasē.

DZĪVAIS BRĪNUMS SKAR

"Ar programmu "Skolas soma" esam pierādījuši, ka teātris nav tikai ēka. Tā nav tikai vieta ar kolonnām, samta priekškaru un krēsliem, kur sazin kas jāvelk mugurā un sazin kā jāuzvedas," norāda programmas vadītāja Aija Tūna. "Teātris nāk pie mums, un ir dzīvā saikne. Katrs ieejam izrādē tāds, kā tobrīd jūtamies."

2022. gadā Starptautiskās bērnu un jauniešu profesionālo teātru asociācijas Latvijas Nacionālais centrs "Assitej Latvia" kopā ar "Latvijas skolas somu" sāka rīkot programmā piedāvāto mobilo izrāžu skates, dodot iespēju skolotājiem iepazīt teātrus un iestudējumus, kurus aicināt uz savu skolu. Šovasar reģionālā skate notika Liepājas Raiņa vidusskolā.

"Skolas somas" izrāde daudziem ir pirmā sastapšanās ar teātra mākslu. Sākumā no tā baidījušies, atzīst "Assitej Latvia" valdes loceklis un "Istabas teātra" mākslinieciskais vadītājs Jānis Znotiņš. Kad "Istabas teātris" 2018. gadā iesaistījies programmā, uzreiz sapratuši pozitīvo aspektu. "Lai arī mūsu jaunatnei ir ekrāni un dažādas citas izklaides, dzīvais kontakts, būšana šeit un tagad neatstāj vienaldzīgu nevienu. Protams, pusaudži dažkārt to izrāda, dažkārt ne vai pilnīgi pretēji rāda, ka viņiem nepatīk, bet viņus tas tomēr uzrunājis. Neesam satikuši nevienu, kuru neskar mākslas brīnums, kaut arī viņš pirmo reizi redz teātri vai redz to neierastā vidē tepat klasē. Dzīvais kontakts atraisa cilvēku," zina režisors.

Pretimnākšana bērniem un jauniešiem ir lieliska iespēja teātri spēlēt klasē, sporta zālē, pat skolas pagalmā. "Mākslinieku pārdomāta operatīva rīcība pazīstamu telpu pārvērš par teātra vietu," stāsta A. Tūna. "Esmu tepat, elpoju šo gaisu un piedalos brīnuma tapšanā, tas ir līdzpārdzīvojums, tiek iekustināts domāšanas process."

Programmas vadītāji ir ieteikumi pedagogiem. Pirmkārt, nevajadzētu uz izrādi par katru cenu atvest visus skolēnus. "Domāsim par to, cik bērnu varēs labi saskatīt, cik daudz ir jēgpilni, lai piedzīvotu izrādi. Ja es lāgā neredzu un nedzirdu, vēl pienāk skolotāja un sapurina mani par to, ka dīdos, tad norise drīzāk ir ar mīnusa zīmi," pauž A. Tūna. Pamišus, ne cits aiz cita salikti krēsli, sēdvietas puslokā – nianses, kuras ļaus bērniem bez kavēkliem izbaudīt priekšnesumu.

EGONA ŽĪVERTA FOTO

Cēsu Mazā teātra izrādi "Distance", kas iestudēta dokumentālā teātra estētikā, pusaudži vienmēr un visur uzmanīgi vērojuši no pirmās minūtes. Lomās (no kreisās) Mārtiņš Liepa, Sandija Dovgāne, Ilze Liepa un Agris Krapivņickis.

SĒŽ KAPA KLUSUMĀ

Cēsu Mazais teātris skatē parādīja kopā ar ukraiņu režisoru Sofiju Meļņikovu iestudētu izrādi "Distance". Stāstu veido aktieru atmiņas par pusaudža gados piedzīvoto, atkarībām, pieļautām kļūdām. Iestudējuma veidotāji uzdevuši sev jautājumus par to, kā būtu jāuzrunā pusaudžu auditorija, stāsta aktrise un režisore Ilze Liepa. "Viņi sēž kapa klusumā un pēc izrādes neiet projām. Domāju, ka atslēga ir godīgums. Ļoti godīgi un patiesi stāstām, un svarīgi ir tas, no kā ļoti baidījāmies, – lai nebūtu didaktiski. Nesakām, ka pipēt vai dzert ir slikti, mēs visi esam to darījuši. Mēs padalāmies, ar kādām sekām ir jāreķinās. Vienam tas problēmas radīs, citam ne," viņa atzīmē.

Skolā jaunieši ir savā vidē, tāpēc reizēm sākumā valda neobligātuma izjūta, bet pamazām skatītāji pierod un dzīvo līdzī. Ar katru jaunu iestudējumu esot bažas, kā to uztvers. "Nekad nevar zināt, iestudējot domā par vienu vecuma grupu, bet izrādās, tā aktuāla pavisam citai. Tas vienmēr ir pārsteiguma moments," saka I. Liepa.

Kad kolēģi jautā, ar ko sākt, kad veido iestudējumu bērnu vai jauniešu auditorijai, J. Znotiņš sakot, ka ir divi varianti. "Viens – ir ideja par kaut ko konkrētu. Kā ar izrādi "Dzīvs", kad bijām Medicīnas muzejā un sapratām, ka gribam veidot izrādi par dzīvības pazīmēm. Tālāk jādoma par vecuma grupu, vai tā būs pirmsskola, sākumskola, pamatskola vai vidusskola. Tas ir ļoti svarīgi, un Valmieras vasaras festivālā jaunajiem profesionāļiem mācām, ka cilvēka attīstības psiholoģija ir veids, kā saprast konkrētā vecuma aktualitātes. Ne tikai tās, ko redzam ikdienā, bet arī tās, kas nāk no mūsu fizioloģijas, dabas, no tā,

kādi esam radīti," viņš stāsta.

Lai cik grūti būtu, māksliniekam nepieciešams it kā nedaudz palikt malā, atzīst J. Znotiņš. "Strādājot ar pieaugušo auditoriju, ir skaidrs, ka tā vēlas dzirdēt tieši savu viedokli. Strādājot ar bērniem un jauniešiem, svarīgi saprast, kas viņiem aktuāls. Laiki šobrīd tik ļoti mainās, darbs, kas papildus jāiegulda, it tā vērts, jo rezultātā mēs spējam uzrunāt konkrētu vecumgrupu un paši no tā gūt prieku," saka režisors.

BEZ SKOLOTĀJU "KUŠ!"

Vai skolotājiem skolēni īpaši jā sagatavo izrādei? J. Znotiņš ar to būtu uzmanīgs. "Ja sagatavošana ir ļoti konkrēta – "Teātri ir klusums, būs aktieri, un jūs nedrīkstat runāt, jums jābūt pieklājīgiem!" –, tā var izraisīt tikai to, ka sākumā nesaprot, kas īsti notiek. Vienmēr jau pēc desmit minūtēm "salūst" pat nostrostēti – dzīvo līdzī, un skolotāji tur vairs neko nevar izdarīt. Kompānijas, kuras brauc uz skolām, apzinās, ka mūsdienās nav iespējams spēlēt teātri ar tā saucamo ceturto sienu. Pilnībā ignorējot skatītājus, nevar iegūt viņu mīlestību. Ja visu laiku fonā dzird skolotāju "kuš!", aktieri jūk prātā. Mākslinieki tiks galā, viņi grib ar bērniem sarunāties, un klusums nav vajadzīgs," uzsver režisors.

A. Tūna uzskata, ka skolēnu līdzdalība ir svarīga: "Ļaujiet sagaidīt un uzņemt māksliniekus, sarunājiet, ka viņi piedalīsies uzkarāšanās un nokārtošanas procesā, lai viņi pieskata izrādi kā saimnieki savā skolā. Tās ir prasmes, iemaņas un attieksmes, kas noderēs visā mūžā."

Ideju iesaistīt skolēnus kā palīgus, šādi sagatavojot izrādei, J. Znotiņš vērtē atzinīgi, jo jaunieši pamana teātra profesijas, kuras skatītājs neredz, – gaismotājs,

skatuves meistars, butafors.

Atgriezeniskā saite ar auditoriju ir ļoti svarīga, tomēr klātienē mēdz būt sarežģīti. I. Liepa stāsta, ka pēc "Distances" izrādēm plānoja veidot diskusiju. Taču jauniešiem Cēsu Mazajā teātri izrādes ir par smagām tēmām – atkarību, vardarbību –, par šādām sensitīvām lietām neviens publiski negrib runāt. "Pēc jauniešu reakcijas sapratām, ka nevajag vairs neko runāt. Kādā skolā puisis pēkšņi pielēca kājās un atzina, ka sevi saskatījis katrā stāstā. Bija pietiekami, ka viņš to pateica visas skolas priekšā. Bet tāds ir viens," viņa saka.

"Lai pēc izrādēm rīkodu sarunas ar pusaudžiem, manuprāt, jābūt lielam speciālistam," domā J. Znotiņš. "Citādi var izveidoties monologs vai arī jaunie cilvēki saka tikai labu." Arī viņš skolotājus rosinot atgriezenisko saiti veidot pēc tam stundās, ļaujot skolēniem uzrakstīt savas domas un nosūtīt māksliniekam. Skatītāji saka paldies un jautā arī sociālajos tīklos. "Ar maziem bērniem ir vieglāk, viņi vēl neprot melot, un uzreiz var just, vai patika. To izmantojam, cenšamies mēģinājumus parādīt pēc iespējas agrāk, jo viņi uzreiz pasaka, ko nesaprata. Tad izlabojam pēc tā, ko viņi saka," atklāj režisors.

Atgriezeniskā saite ir veids, kā izsekot līdzī auditorijas pārmaiņām. "Cilvēkus maina tehnoloģiju klātesamība, arī pandēmija pagriezta sabiedrību citā virzienā. Atgriezeniskā saite ir vienīgais veids, kā vienmēr būt šeit un tagad un radīt atbilstošu izrādi. "Istabas teātra" repertuārs ir pat pirms astoņiem gadiem radītas izrādes, un spēlējot ir svarīgi just, kā tās uzņem. Tas, kas bija aktuāls pirms pieciem gadiem, nu jau novecojis," saka J. Znotiņš. ■

BŪT MŪZIKAS TUVUMĀ

VALTERA TĀLBERGA FOTO

Valters Tālbergs ir Talsu Kristīgās skolas 10. klases skolnieks, kurš ģitārspēli iemācījies pašmācības ceļā.

Viss sācies ar kāda šova ievadmotīva izdzirdēšanu, tas jaunieti tā aizrāvis, ka visu brīvo laiku pavadījis, mācoties ģitārspēli. Ziemassvētkos vecāki viņam uzdāvināja elektrisko ģitāru. Valters ir pabeidzis mūzikas skolu, taču atzīst, ka ģitārspēle ir pavisam kas cits.

Viņš spēlē Talsu Bērnu un jauniešu centra muzikālajos kolektīvos un skolas grupā. Kopā ar draugiem darbojas mūzikas grupā "APJaunība", pie bungām Kārlis, basģitāru spēlē Enija, bet klavieres – Matiss. Pagājušajā vasarā vakaros Valters spēlēja Talsu kafejnīcā "Nr. 33". Tur tika pamanīts un uzaicināts pāris dziesmu kopā ar draugiem nospēlēt pirmajās Intardienās, kuras rīkoja Intars Busulis. Nosaukumu "APJaunība" izdomājuši vēlāk – kad nācis Talsu Kultūras centra piedāvājums uzstāties tradicionālajā Dižmāras gadatirgū. Smējušies, ka viņi jau nav grupa, tikai jauniešu apvienība, un tā arī tikuši pie grupas nosaukuma. Uzstāšanās Dižmāras gadatirgū bijis pirmais nopietnais koncerts. Grupa ikdienā mēģina un raksta dziesmas. Valters teic: lai kā dzīve iegrozītos, mūzikai viņš vienmēr būs tuvumā.

Muzicē pagasta koncertos

Ēdolniece Elza Monta Tirmane pagājušogad absolvēja Alsungas Mūzikas skolu. Tās instrumentālajā ansambļī joprojām spēlē klavieres, kahanu, tamburīnu un melodionu. Reiz baznīcā spēlējusi arī ērģeles.

Pašlaik 15 gadus vecā Elza Monta mācās Ēdoles pamatskolas 9. klasē un brīvajā laikā uz klavierēm spēlē pasaulē zināmus popmūzikas skaņdarbus no filmām. "Arī ikdienā klausos dziesmas, kuras pēc tam iemācos nospēlēt uz klavierēm. Tiklīdz kāda iepatikas, internetā atrodu notis un iemācos. Telefonā man ir nošu lietotne "MuseScore", stāsta Elza Monta.

Viņa uzstājusies vairākos koncertos Alsungas Mūzikas skolā, Ēdoles pamatskolā un labdarības koncertā Ēdoles kultūras namā šī gada pavasarī, spēlējot gan lielākos sastāvos, gan duetos un trio. Nesen viņa Ēdoles pamatskolā uzstājas ar trim citām mūzikas skolas audzēknēm, skolā sagaidot ciemiņus no ārzemēm. Elza Monta atklāj, ka vienmēr priecājas, ja viņu aicina uzstāties, nu jau uzkrāta diezgan liela skatuvēs pieredze. Jauniete atzīstas: "Vienmēr, kad sāku spēlēt un ieeju mūzikā, uztraukums pazūd." Nākotnē Elza Monta vēlas uzstāties biežāk un sev tuvus skaņdarbus izpildīt gan solo, gan kopā ar citiem, gribētu apgūt klasisko ģitāru vai basģitāru.

ROBERTA JANSONA FOTO

IZZINA SAVU STILU UN KOMPONĒ

VALTA LASMAŅA PRIVĀTĀ ARHĪVA FOTO

23 gadus vecasis kuldīdznieks Valts Lasmanis studē džeza ģitārspēli Hāgas Karaliskajā konservatorijā 4. kursā Nīderlandē un raksta oriģinālmūziku.

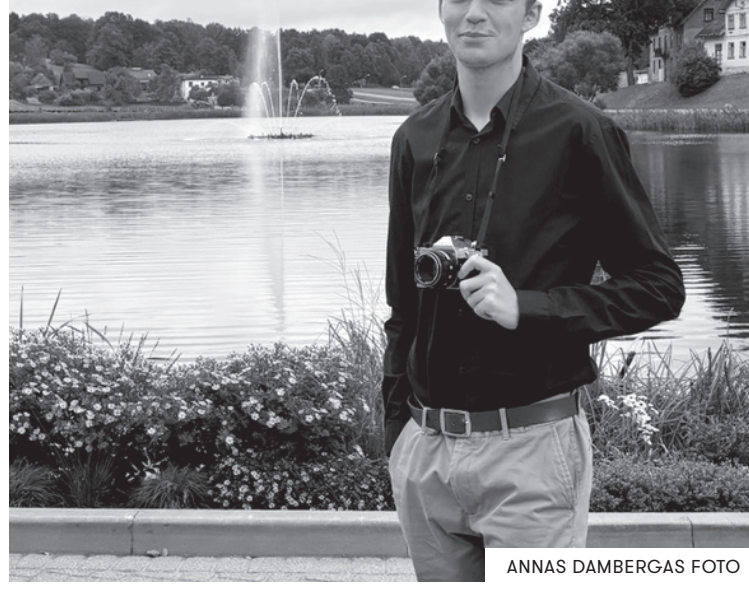
Ar mūziku viņš aizrāvās desmit gadu vecumā. Sākumā mājās mācījies ģitāru, skatoties video "YouTube", vēlāk izlēmis to apgūt profesionāli.

Pamatskolā Valtu aizrāva smagais roks un blūzs. Tolaik ģitārspēles pamatus apguvis pie skolotāja Jura Reinholda, pēc 9. klases iestājies Ventspils Mūzikas vidusskolā. Tur uzzinājis vairāk par dzezu un sācis to izpildīt. Valts stāsta: "Daudz spēlēju ar Ventspils bigbendu, kā arī vairākus koncertus kopā ar draugiem mūziķiem mazākos sastāvos. Vismīļākie koncerti bija pēdējos skolas gados.

Katru vasaru, kad no Nīderlandes atbraucu mājās, spēlēju ar labu draugu trompetistu Kristianu Kalvu. Kad mācības Ventpilī tuvojās beigām, sapratu, ka gribu turpināt studēt

un spēlēt mūziku, jo to ļoti izbaudu. Ar skolotāju ieteikumiem aizbraucu uz Nīderlandi. Tur pavadu jau ceturto gadu un varu apgalvot, ka mūzika mani aizrauj vēl vairāk. Konservatorijā liels uzsvārs uz džeza mūziku, kā arī sava stila, muzikālās balss meklēšanu. Daudz laika pavadu, mācoties dzezu, bet apgūstu un spēlēju visu, kas patīk un uzrunā. No pagājušā gada nopietnāk strādāju arī pie savas oriģinālmūzikas." Valts vēlas studēt magistrantūrā un attīstīt prasmes ģitārspēlē. "Šobrīd ir doma sakomponēt mūziku, izveidot grupu un spēlēt savu mūziku gan Nīderlandē, gan to aizvest uz savu tēvzemi – Latviju," atklāj jaunietis.

Iemūžina kadrā visu, kas skaists

ANNAS DAMBERGAS FOTO

Imantis Ratnieks no Valdemārpils mācās Rīgas Tehniskās universitātes 1. kursā par autotransporta inženieri. Pirms diviem gadiem sācis fotografēt digitāli ar dronu.

Vēlāk viņu uzmeklēja Valdemārpils tūrisma un informācijas centra vadītāja un piedāvāja fotografēt publiskus pasākumus, pilsētas svētkus.

Tomēr Imanta sirdslieta ir fotografēšana ar filmu un senajiem fotoaparātiem, tā aizsākusies, rakstot zinātniski pētniecisko darbu vidusskolā. Bez iepriekšējam zināšanām Imants iegādājies lietotu 1960. gada filmas fotoaparātu un Talsos fiksējis skaistākos skatus.

Pavisam nejausi satīcis Talsu fotokluba biedrus, kas viņu iesaistījuši savā pulkā. Pagājušajā pavasarī Talsu kinoteātri kopā ar fotokluba Imants piedalījies savā pirmajā izstādē. Fotoklubs Imantam ir viena no mīļākajām vietām.

Jaunietim pieder sešas kameras, gan fotoklubā iegūtas un atdotas, gan draugu un paziņu dāvinātas. Viņš atzīst, ka savu nišu vēl nav atradis, taču viņam patīk jebkas, kas attiecīgajā brīdī šķiet skaists un iemūžināšanas vērts.

Filmē senas stacijas

Kuldīdznieks Mārtiņš Lēmanis (20) Skrundas televīzijā ar dronu filmē Latvijas dzelzceļa staciju stāstu sēriju "Tiksimies stacijā!".

Mārtiņš beidzis Kuldīgas Mākslas un humanitāro zinību vidusskolu un operatormākslas kursu "Pūces akadēmijā", ko vada pasniedzēja un režisore Dace Pūce. Pēdējā gadā apbraukājis Latviju kopā ar Skrundas televīzijas ilggadējiem darbiniekiem Ievu Benefeldi un Alanu Perševicu un ar dronu nofilmējis stacijas no leņķiem un vietām, kur ar parastu videokameru nevar piekļūt. "Ir sižeti, kuros redzami vien daži manis filmēti kadri, bet ir arī tādi, kur esmu strādājis ar ideju un montāžu. Filmējot šos sižetus, pirmo reizi biju Latgalē. Tur arī augusta beigās pavadījam vairākas dienas. Nedēļā nofilmējam 18 stacijas, dienā – trīs. Atmiņā spilgtāk palikusi Kārsavas stacija tuvu Krievijas robežai. Tur katru drona pacelšanos un nolaišanos nācās saskaņot ar robežsardzi," stāsta video operators.

Filmēšana ar dronu ir viņa sirdij tuvāka, taču izmantojis arī parasto kameru. Jau skolas laikā uzfilmējis vairākus mākslinieciskus video par Kuldīgu, tos publicējis savos sociālajos tīklos un guvis daudz skatījumu "YouTube". Vēlāk filmējis reklāmas klipus uzņēmumiem Kuldīgā, klīpus kultūras un sporta pasākumiem, sadarbojies ar "Delfiem", "Apollo", Latvijas Televīziju un "TV3".

Sagatavoja Anna Damberga, "Talsu Vēstis", un Amanda Gustovska, "Kurzemnieks".

Mūzika

- ◊ 1. oktobrī **Talsu tautas namā** izskanēs Starptautiskajai senioru dienai veltīts koncerts kopā ar Inesi Ērmani un Havjeru Fernandesu.
- ◊ 4. oktobrī **Saldus Mūzikas skolā** Marijas Naumovas koncerts "Franču saulrietā".
- ◊ 4. oktobrī Saldus novada **Kalnu kultūras namā** un 5. oktobrī **koncertzālē "Lielais dzintars"** Liepājas Simfoniskā orķestra programmā "Zīmējums sēpijas tonī" Agra Engelmanā kompozīcija ar tādu pašu nosaukumu, somu komponista Žana Sibēliusa "Vījoļkoncerts" un Antonīna Dvoržāka simfonija "No Jaunās pasaules". Diriģents Gints Kuzma.
- ◊ 5. oktobrī Saldus novada **Rubas tautas namā** koncertēs Žoržs Siksa un Anatolijs Livča.
- ◊ 8. oktobrī **Saldus Mūzikas skolā** latviski dziedošā japāņu Masaki Nakagavas koncerts.
- ◊ 9. oktobrī **Kuldīgas kultūras centrā** koncertsaruna "Skolas muzikālie noslēpumi". Orķestris "Rīga" un Daumants Kalniņš.
- ◊ 10. oktobrī **Kuldīgas kultūras centrā** *Mirage Jazz Orchestra* 20. jubilejas koncerts "Tā skan dzīve".
- ◊ 11. oktobrī **Ventspils koncertzālē "Latvija"** Ance Krauze, Zigfrīds Muktupāvels, Jānis Lūsēns, Austra Skujiņa koncertā "Violets".
- ◊ 11. oktobrī **Rojas kultūras centrā** grupa "Apvedceļš" un Masaki Nakagava ielūdz uz koncertu un filmas "Japāņa piedzīvojumi Latvijā" pirmizrādi.
- ◊ 12. oktobrī Saldus novada **Bīdienes kultūras namā** aktieris Edgars Pujāts un grupa "Pipari" ar Edgara Liepiņa populārāko dziesmu programmu "Upē naktī pīles kliez".
- ◊ 18. oktobrī **teātra namā "Jūras vārti"** **Ventspilī** Jāņa Stībeļa koncerts "Smaidot".

◊ 26. oktobrī **Liepājas Olimpiskā centra Rožu zālē** dziedātāja Ance Krauze viesosies ar koncertprogrammu "Neturi, kad plāvās brienu". Programmas tituldziesmas mūziku sacerējis komponists Jānis Strazds, vārdu autore – Maija Kalniņa. Līdzās pirmatskaņojumiem būs arī visiem zināmas un iemīļotās Jāņa Lūsēna, Raimonda Paula, Jāņa Strazda un citu autoru dziesmas no Ances repertuāra, kā arī jestrās suitu ziņģes.

- ◊ 26. oktobrī **Ventspils koncertzālē "Latvija"** Ulda Marhileviča mūzikas vakars.
- ◊ 27. oktobrī **Liepājas koncertzālē "Lielais dzintars"** koncertsērijā "Personīgi" gaidāma intīma mūsdienu tautas mūzikas pēcpusdienu, kurā skanēs folkroka grupas "Juuk" autormūzika un Koņitasa balādes. Koncertā dzirdēsīm komponistu Sniedzes Prauliņas, Edgara Šubrovskā un Oskara Jansona kompozīcijas ar mūzikas autoru un latviešu un lietuviešu dzejnieku tekstiem.
- ◊ 31. oktobrī **Ventspils koncertzālē "Latvija"** Pasaules mūzikas festivāls "Porta". Piedalās trio "Les Itinérantes" (Francija) un muzikālā apvienība "JMO" (Šveice, Senegāla, Izraēla).

Māksla

- ◊ 4. oktobrī **Talsu tautas namā** atklās Ingas Sniedziņas izstādi "Pasakas par mīlestību".
- ◊ **Kuldīgas novada muzejā** aplūkojama izstāde "Dzīve Kuldīgā starp pasaulē kariem".
- ◊ Līdz 5. oktobrim **Kuldīgas vecajā rātsnamā** apskatāma ekspozīcija "Kuldīgas vecpilsēta – UNESCO Pasaules mantojuma vieta."
- ◊ **L. Rezevskas izstāžu zālē Kuldīgā** Emīla Kristiāna Muzikanta personālizstāde "Pieredzētā īstenība".
- ◊ Līdz 3. novembrim **Liepājas muzejā** skatāma Dzintras Rozentāles karikatūru izstāde "Vai es jūku prātā?". Mākslinieces karikatūras līdz šim plašākai publikai nav rādītas. Izstāde ir veltījums Dzintras Rozentāles 70. jubilejai. Līdz ar šo nozīmīgo dzīves notikumu autore jūtas gatava plašākai publikai demonstrēt savu veikumu karikatūras žanrā.

Teātris

- ◊ 4. oktobrī **Brocēnu kultūras centrā** izrāžu apvienības "Panna" komēdija "Mazpijsāta". Režisora Jura Rijnieka iestudējumā piedalās aktieri Aldis Siliņš, Zane Daudziņa, Elīna Vāne un Jānis Skanis.
- ◊ 5. oktobrī **Virbu kultūras namā** viesosies Usmas amatiereteātris "Suflē" ar izrādi – Elizabete Hafere "Gadsimta lapsu medības".
- ◊ 11. oktobrī **Liepājas teātra Mazajā zālē** pirmizrāde eksistenciālam trillerim "Dievs ir šeit". Ludmila Roziņas lugu iestudē Valters Sīlis. "Un kad tad jums būs bērni?" – šo jautājumu pārīm mēdz uzdot ziņkārīgi svešinieki, bet dažreiz arī paši tuvākie, tomēr ne vienmēr viņi ir gatavi dzirdēt godīgas atbildes. Izrāde par cerību un to, ka cilvēka piedzimšana nav pašsaprotama. Lomās Kintija Stūre, Valts Skuja un Everita Pjata-Gertnere.
- ◊ No 11. līdz 13. oktobrim **Kuldīgā** norisināsies festivāls "Teātris ir visur", kas piedāvās dažādu žanru izrādes dažāda vecuma un pieredzes skatītājiem.
- ◊ 17. oktobrī **teātra namā "Jūras vārti"** Latvijas Leļļu teātra viesizrāde "Emīls un Berlīnes zēni".
- ◊ 18. oktobrī **Liepājas koncertzālē "Lielais dzintars"** būs skatāma brīvdienu komēdija svingeru ritmos "Lielguļamā gulta". Lugas autore ir Rasa Bugavičute-Pēce. Pienākot ilgi gaidītajam pāra atpūtas mirklim romantiskā divvientulībā, tas pārvēršas kuriozā. Lomās aktieri Madara Botmane, Lauris Dzelzītis, Inga Misāne-Grasberga, Edgars Pujāts un Ģirts Liuziniks.
- ◊ 19. oktobrī Saldus novada **Kalnu kultūras namā** situāciju komēdija "Glābjas, kas var" Valda Pavlovskā režijā. Piedalās aktieri Andris Daugaviņš, Lelde Dreimane, Rihards Lepers, Linda Kalniņa, Jānis Jarāns un komiķis Edgars Bāliņš.
- ◊ 22. oktobrī **teātra namā "Jūras vārti"** **Ventspilī** sarunu vakars ar muzikāliem elementiem "Krauze pret Krauzi".
- ◊ 24. oktobrī **teātra namā "Jūras vārti"** Jaunā Rīgas teātra izrāde "Pelikāni un vīnogas".
- ◊ 25. oktobrī **Brocēnu kultūras centrā** asprātīga attiecību komēdija "Caurstaiģamā guļamistaba" Imanta Strada režijā. Piedalās aktieri Lauris Dzelzītis, Ivo Martinsons, Elīna Vāne vai Inga Misāne-Grasberga, Imants Strads vai Normunds Laizāns, Lelde Dreimane vai Elīna Bojarkina.

Citas lietas

- ◊ 2. oktobrī Saldus novada **Pampāju bibliotēkā** Dzejas dienu pasākums ar grāmatas "Nespēlētie teksti" autoru Ainaru Knesi un aktieri Gundaru Āboliņu.
- ◊ 5. oktobrī **Kuldīgā**, Kalna ielā un Kalnas ielas 19 pagalmā, kā arī Liepājas ielā notiks ikgadējais Hercoga Jēkaba gadatirgus.
- ◊ 6. oktobrī **Talsu tautas namā** Žigimanta Krēslīņa jeb blogera Žiga autorvakars "Ceļojumu stāstu vakars" un jaunākās grāmatas prezentācija.
- ◊ 10. oktobrī **Valdemārpils izstāžu zālē** būs iespēja tikties ar sporta žurnālistu un vairāku grāmatu autoru Armandu Puči.
- ◊ 10. oktobrī **Saldus novada bibliotēkā** tikšanās ar igauņu dzejnieku un tulkojēju Margu Konnulu jeb Contru.
- ◊ 12. oktobrī **RTU Liepājas akadēmijā** klātienē tiks rakstīts Pasaules diktāts latviešu valodā pasākumā "Rakstīšanas svētki". Diktāta teksta autore ir Aiva Kanepone, to lasīs Liepājas teātra aktrise Inese Kučinska. Apmeklētājiem būs iespēja noklausīties koncertu.
- ◊ 15. oktobrī, Valsts valodas dienā, Saldus novada **Rubas tautas namā** folkloras kopa "Ruba" iepazīstinās ar dainu tulkojumiem krievu, angļu un vācu valodā.
- ◊ 24. oktobrī Saldus novada **Druvas kultūras namā** viesosies muzikāli dzejiskais duets "Grabulis" jeb aktieri Gints Grāvelis un Andris Bulis.